

Συνθήκες σταβλισμού των οικόσιτων ίππων

Κοινωνικές και κινητικές ανάγκες των ίππων

Οι ίπποι είναι κοινωνικά ζώα. Υπό φυσικές συνθήκες, ζουν σε ομάδες με ισχυρούς κοινωνικούς δεσμούς μεταξύ των ατόμων του ίδιου είδους. Δημιουργούν σταθερές και μακροχρόνιες σχέσεις, μαθαίνουν το ένα από το άλλο και εμφανίζουν συγχρονισμένα μοτίβα κοινωνικής συμπεριφοράς. Φυσιολογικά, περνούν το 50-75% της ημέρας τους περπατώντας για να βρουν τροφή, νερό ή καταφύγιο. Όταν σταβλίζονται σε ατομικά κελιά, οι ίπποι παρακινούνται να έχουν πρόσβαση σε προαύλιο χώρο και το κίνητρο είναι πιο έντονο όταν υπάρχουν άλλα άλογα στο ίδιο περιβάλλον.

Οι ίπποι συχνά διαμένουν σε ατομικά κελιά για να εξασφαλιστεί η ατομική σίτιση και να περιοριστεί ο κίνδυνος τραυματισμών που προκαλούνται από άλλους ίππους. Η παρατεταμένη παραμονή σε ατομικά κελιά μπορεί να έχει αρνητική επίδραση στην ευζωία των ίππων, ειδικά όταν δεν υπάρχει πρόσβαση σε προαύλιο χώρο και καμία επαφή με άλλους ίππους.

Νομικές απαιτήσεις

Η οδηγία 98/58/EK για την προστασία των ζώων στα εκτροφεία ορίζει ότι:

"Η ελευθερία κίνησης που χρειάζεται κάθε ζώο, ανάλογα με το είδος του και σύμφωνα με την κτηθείσα πείρα και τις επιστημονικές γνώσεις, δεν πρέπει να παρεμποδίζεται έτσι ώστε να προκαλείται περιττή ταλαιπωρία ή τραυματισμός. Όταν ένα ζώο είναι συνεχώς ή συνήθως προσδεμένο, αλυσοδεμένο ή περιορισμένο, πρέπει να διαθέτει τον απαιτούμενο χώρο για τις φυσιολογικές και ηθολογικές του ανάγκες, σύμφωνα με την κτηθείσα πείρα και τις επιστημονικές γνώσεις".
(Οδηγία 98/58/EK, παράρτημα, σημείο 7)

Μέθοδος για την εκτίμηση των επιπτώσεων στην ευζωία

Ο περιορισμός της μετακίνησης ή των κοινωνικών επαφών των ίππων μπορεί να έχει αρνητικές επιπτώσεις στη:

- Συμπεριφορά
- Φυσιολογία και υγεία
- Γνωστικές ικανότητες
- Εκπαίδευση και ασφάλεια (των ζώων και των ανθρώπων)

Οι επιπτώσεις αυτές μπορούν να εκτιμηθούν και θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση της ευζωίας των ίππων, ώστε να είναι δυνατές οι κατάλληλες κοινωνικές επαφές και η ελευθερία κινήσεων.

Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στην ανασκόπηση **"Συνθήκες σταβλισμού, περιορισμός των κοινωνικών επαφών και της κίνησης των οικόσιτων ίππων"**.

Για περισσότερες λεπτομέρειες ανατρέξτε στο **θεματικό δελτίο "Συνθήκες σταβλισμού των οικόσιτων ίππων"**.

Συστάσεις κατά την επιθεώρηση

Βασικά σημεία

1. Οι ίπποι δεν πρέπει να σταβλίζονται μόνιμα σε ατομικά κελιά. Όταν οι ίπποι είναι περιορισμένοι, θα πρέπει να έχουν οπτική και απτική επαφή με άλλους ίππους και έχουν καθημερινή πρόσβαση σε εξωτερικό χώρο.
2. Ο περιορισμός μπορεί να απαιτείται σε συγκεκριμένες περιόδους (π.χ. αγώνες, κτηνιατρικές θεραπείες, καραντίνα, εισαγωγή).
3. Ο ομαδικός σταβλισμός απαιτεί κατάλληλη διαχείριση των ομάδων και του χώρου.

Κατά την επιθεώρηση, θα πρέπει να συλλέγονται πληροφορίες για το πώς φιλοξενούνται και διαχειρίζονται τα ζώα, ενώ τα ζώα πρέπει να παρατηρούνται για να διαπιστωθεί η απουσία ανώμαλης συμπεριφοράς, επιθετικότητας μεταξύ των ζώων ή τραυματισμών που μπορεί να προκύψουν από επιθέσεις.

Συλλογή πληροφοριών σχετικά με τον τρόπο σταβλισμού και διαχείρισης των ζώων

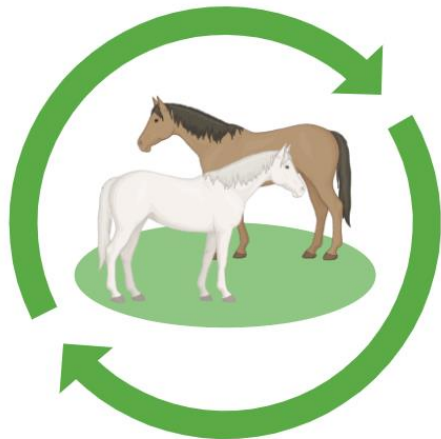
Συλλογή πληροφοριών για τους ίππους που σταβλίζονται ατομικά

Όταν οι ίπποι σταβλίζονται σε ατομικά κελιά, είναι σημαντικό το μέγεθος του κελιού να είναι επαρκές ώστε τα ζώα να μπορούν να κοιμούνται σε πλάγια κατάκλιση και σε φάσεις ταχέων οφθαλμικών κινήσεων (ύπνος REM). Οι ελάχιστες διαστάσεις των ατομικών κελιών παρατίθενται Πίνακας 1. Επιπλέον, οι ίπποι που διατηρούνται σε ατομικά κελιά πρέπει να έχουν τακτική πρόσβαση σε προαύλιο χώρο για άσκηση και επαφή με τους συνομηλίκους τους (Εικόνα 1), εκτός αν αυτό δεν το επιτρέπουν οι κακές καιρικές συνθήκες (π.χ. πορτοκαλί και κόκκινος συναγερμός) ή ο κτηνίατρος.

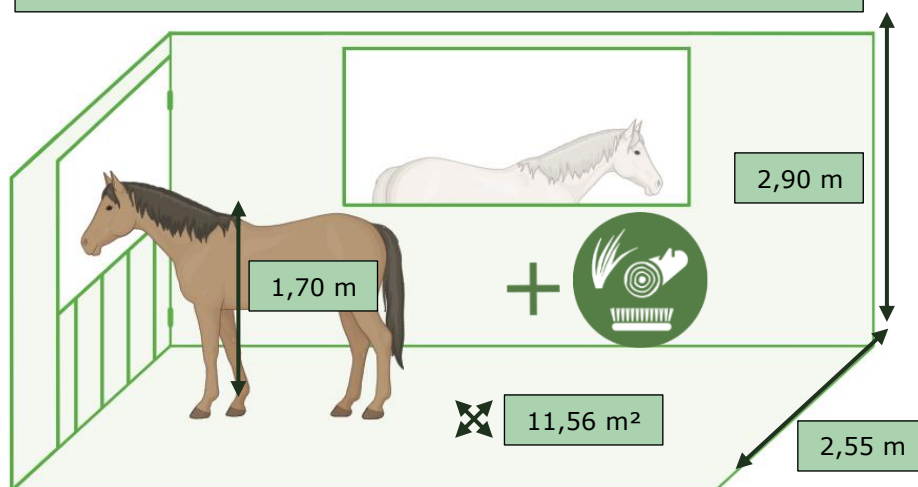
Πίνακας 1: Ελάχιστες συνιστώμενες διαστάσεις ατομικών κελιών για ίππους

Χαρακτηριστικά κελιού	Τύπος για τον υπολογισμό των διαστάσεων
Επιφάνεια (m ²)	(2 x ύψος ακρωμίου) ²
Μικρότερη πλευρική επιφάνεια (m)	1,5 x ύψος ακρωμίου
Ανώτατο όριο (m)	Ύψος ακρωμίου + 1,2

Καθημερινή πρόσβαση σε προαύλιο/βοσκότοπο με τουλάχιστον ένα άτομο του ίδιου είδους

Οπτική και φυσική αλληλεπίδραση μεταξύ των ίππων (αφού διασφαλιστεί ότι οι ίπποι που σταβλίζονται γειτονικά έχουν θετική αλληλεπίδραση)

Εικόνα 1: Ελάχιστες συστάσεις σχετικά με τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις και την ελευθερία κίνησης για τους ίππους που σταβλίζονται σε ατομικά κελιά. Οι διαστάσεις των κελιών δίνονται ως ελάχιστη σύσταση για άλογο με ύψος ακρωμίου 1,70 m. Το πράσινο εικονίδιο αντιπροσωπεύει τον εμπλουτισμό του περιβάλλοντος.

Συλλογή πληροφοριών για τους ίππους που σταβλίζονται ομαδικά

Ο ομαδικός σταβλισμός είναι επιτυχής μόνο εάν υπάρχουν επαρκείς πόροι και η ομάδα διαχειρίζεται κατάλληλα. Τα σημεία που πρέπει να ελεγχθούν παρατίθενται Πίνακας 2.

Πίνακας 2: Σημεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον ομαδικό σταβλισμό

Σημεία που πρέπει να εξετάζονται όταν οι ίπποι διατηρούνται σε ομάδες

Διατηρείται η σύνθεση της ομάδας ώστε να αποφεύγεται η διατάραξη της κοινωνικής ιεραρχίας;

Εάν εισάγονται νέα ζώα στην ομάδα, γίνεται αυτό σταδιακά;

Ανατρέφονται τα πουλάρια με φοράδες και άλλα πουλάρια;

Ο απογαλακτισμός γίνεται σταδιακά (π.χ. διατροφικός απογαλακτισμός πριν από τον αποχωρισμό από τη μητέρα, διατήρηση των πουλαριών με ενήλικες ή άλλα πουλάρια) για να ελαχιστοποιηθεί το στρες;

Διατηρούνται οι νεαροί ίπποι μαζί με ενήλικους;

Διατηρείται ο χώρος κατάκλισης στεγνός, καθαρός, καλυμμένος με κλινοσκεπάσματα;

Υπάρχει αρκετός χώρος για να είναι όλοι οι ίπποι ταυτόχρονα σε πλάγια κατάκλιση με τα άκρα τους τεντωμένα;

Υπάρχει αρκετός χώρος για τη μείωση της επιθετικότητας και των τραυματισμών (π.χ. τουλάχιστον 330 m² ανά ζώο σε εξωτερικό χώρο);

Είναι ο χώρος σίτισης αρκετά μεγάλος ώστε να είναι δυνατή η ταυτόχρονη σίτιση;

Όταν οι ίπποι έχουν πρόσβαση σε βοσκότοπο, υπάρχει προστασία από τον ήλιο, τις κακές καιρικές συνθήκες, τα έντομα (π.χ. καταφύγιο, προστασία για τις μύγες);

Είναι σχεδιασμένος ο χώρος σταβλισμού έτσι ώστε να επιτρέπει την απρόσκοπτη πρόσβαση σε πόρους, όπως τροφή, νερό, πλάκες λείξεως και να ελαχιστοποιεί τον ανταγωνισμό;

Παρακολουθούνται οι κοινωνικές αλληλεπιδράσεις για την ανίχνευση πιθανής επιθετικότητας και κινδύνου τραυματισμών;

Υπάρχει εμπλουτισμός του περιβάλλοντος (αισθητηριακός, διατροφικός, φυσικός ή εμπλουτισμός σχέσεων και δεξιοτήτων); Ανατρέξτε στο **θεματικό ενημερωτικό δελτίο - Εμπλουτισμός περιβάλλοντος για ιπποειδή**

Είναι το περιβάλλον (π.χ. φυσικό, κοινωνικό) προβλεπόμενο και ελεγχόμενο για τη μείωση του στρες;

Παρατήρηση των ζώων

Ο περιορισμός μπορεί να προκαλέσει ανώμαλες συμπεριφορές, ενώ ο ομαδικός σταβλισμός επιτρέπει κοινωνικές αλληλεπιδράσεις (επιθετικές ή φιλικές) μεταξύ των ζώων. Θα πρέπει να ελέγχεται η απουσία ανώμαλων συμπεριφορών και η παρουσία φιλικών και όχι επιθετικών συμπεριφορών. Ο συγχρονισμός των συμπεριφορικών δραστηριοτήτων μεταξύ των ίππων αποτελεί ένδειξη συνοχής της ομάδας.

1. **Επικράτηση ανώμαλων συμπεριφορών** (π.χ. στερεοτυπίες (π.χ. δάγκωμα σκληρών επιφανειών¹ (Εικόνα 2), επαναλαμβανόμενη αιώρηση κεφαλής και τραχήλου από τη μια πλευρά στην άλλη², νευρικός βηματισμός³), επιθετικότητα, αποστασιοποιημένη στάση (Εικόνα 3)) ή άλλες ενδείξεις που βασίζονται στους πόρους (π.χ. παρουσία πλεγμάτων για την πρόληψη της αιώρησης της κεφαλής, σημάδια από δόντια στην πόρτα του στάβλου και στην ταϊστρα)
2. **Συνοχή της ομάδας**
  - α. Παρουσία φιλικών αλληλεπιδράσεων (π.χ. αλληλο-περιποίηση⁴, Σχήμα 4)

¹ Ο ίππος πιάνει μια στερεή επιφάνεια με τα μπροστινά του δόντια και τραβιέται προς τα πίσω, συσπώντας τους μύες του τραχήλου και κάνοντας έναν χαρακτηριστικό θόρυβο.

² Ο ίππος κινεί επανειλημμένα το κεφάλι και τον τράχηλο του από τη μία πλευρά στην άλλη, μετατοπίζοντας το βάρος του από το ένα πόδι στο άλλο.

³ Ο ίππος βαδίζει γύρω από τα όρια ενός περιορισμένου χώρου.

⁴ Εκφράζεται από την παράλληλη πλευρική θέση του σώματος δύο ίππων, η οποία επιτρέπει τα ήπια δαγκώματα κατά μήκος της ράχης ή του ακρωμίου κάθε ίππου.

- β. Παρουσία επιθετικών αλληλεπιδράσεων (π.χ. απειλή δαγκώματος ή κλωτσιάς, δάγκωμα, κλωτσιά, επίθεση, κυνηγητό, μάχη)
- γ. Παρουσία τραυματισμών και δερματικών αλλοιώσεων που προκύπτουν από επιθετικές αλληλεπιδράσεις

©INRAE/AUBE, L.

Εικόνα 2: δάγκωμα σκληρής επιφάνειας

©INRAE/AUBE, L.

Εικόνα 3: Αποστασιοποιημένη στάση

© INRAE/PAILLARD, G.

Σχήμα 4: Αλληλο-περιποίηση